

Sygnatura akt VI U 331/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Korzeń

Protokolant stażysta Damian Soroka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 sierpnia 2017 roku

sprawy z odwołania K. N.

od decyzji z dnia 13 kwietnia 2017 roku

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość kapitału początkowego

I. umarza postępowanie w zakresie wysokości kapitału początkowego do 106318,30 zł,

II. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 13 kwietnia 2017 roku, znak: (...) (...) - (...) w ten sposób, że kapitał początkowy K. N. wynosi 119316,01 zł przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru 103,94 %,

III. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 331/17 UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 kwietnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ustalił wartość kapitału początkowego K. N. na dzień 1.01.1999 roku na kwotę 89 936,88 zł.

Ubezpieczony K. N. odwołał się od tej decyzji. Podał, że ZUS w O. ustalił, iż posiada on ponad 30 letni okres składkowy natomiast ZUS w S. błędnie przyjął jedynie 21 lat, 11 miesięcy i 21 dni okresów składkowych. Wniósł o uwzględnienie okresu zatrudnienia i uzyskiwanych zarobków w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) (od 1.01.1982 roku do 16.12.1985 roku) i w Zespole (...) w M. (od 17.12.1985 roku do 31.03.1990 roku).

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wskazał, iż ponownie przeanalizował sprawę i w dniu 5.06.2017 roku wydał nową decyzję, w której ustalił wysokość kapitału początkowego skarżącego. Pozwany uwzględnił wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego za okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od 1.01.1982 roku do 16.12.1985 roku i w nowej decyzji ustalił wysokość kapitału początkowego wnioskodawcy na kwotę 106 318,30 zł. ZUS uwzględnił również okres zatrudnienia skarżącego w Zespole (...) w M. od 17.12.1985 roku do 31.03.1990 roku, ustalając wysokość wynagrodzenia za ten okres wynikającą z zaświadczenia RP-7 z dnia 23.06.2016 roku oraz wynagrodzenie minimalne. Pozwany nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 1.04.1990 roku do 30.06.1990 roku w Szkole Podstawowej nr (...) w M. bowiem wnioskodawca był zatrudniony na 7/18 etatu a więc w wymiarze czasu pracy niższym niż 1/2.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. N. urodził się (...). W dniu 25.05.2016 roku wystąpił z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego. Decyzją z dnia 13.04.2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego na kwotę 89 936,88 zł; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego: 63,61 %; podstawę wymiaru kapitału początkowego: 776,61 zł.

W dniu 5.06.2017 roku organ rentowy wydał kolejną decyzję, częściowo uchylającą decyzję z dnia 13.04.2017 roku – w części dotyczącej ustalonej podstawy wymiaru i ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego na kwotę 106 318,30 zł; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego: 86,10 %; podstawę wymiaru kapitału początkowego: 1 051,19 zł. **(bezsporne)**

Wysokość kapitału początkowego K. N. na dzień 1.01.1999 roku wynosi 119 316,01 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego wynosi 103,94 %.

Rok	Dochód ubezpieczonego stanowiący podstawę wymiaru składek za rok kalendarzowy	Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy	Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia proporcjonalnie do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu w roku kalendarzowym (w %)
1982	138 750,00 zł	139,572,00 zł	99,41 %
1983	262 090,00 zł	173 700,00 zł	150,89 %
1984	355 120,00 zł	202 056,00 zł	175,75 %
1985	279 344,68 zł	240 060,00 zł	116,36 %
1986	301 064,00 zł	289 140,00 zł	104,12 %
1987	304 768,00 zł	350 208,00 z	87,02 %
1988	510 705,00 zł	637 080,00 zł	80,16 %
1989	2 433 622,00 zł	2 481 096,00 zł	98,09 %
1990	5 226 627,00 zł	12 355 644,00 zł	72,52 %

1991	11 699 238,00 zł	21 240 000,00 zł	55,08 %
------	------------------	------------------	---------

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego: świadectwo pracy k. 14-15

dokumenty osobowe i płacowe K. N. k. 6–15, 57

zaświadczenie RP-7 k. 56

umowa o pracę k. 71

świadectwo pracy k. 72

wyliczenia pozwanego k. 63 – 65

Sąd zważył, co następuje:

Po wydaniu decyzji z dnia 13 kwietnia 2017 roku, w dniu 5.06.2017 roku pozwany wydał kolejną decyzję, w której ustalił wyższą wysokość kapitału początkowego wnioskodawcy na kwotę 106 318,30 zł.

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 K.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.

Wobec powyższego sąd umorzył postępowanie w zakresie wysokości kapitału początkowego do kwoty 106 318,30 zł (punkt I wyroku).

W pozostałym zakresie odwołanie ubezpieczonego częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383; dalej jako ustawa emerytalna) stanowi, iż:

Art. 173:

1. Dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.
2. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat.
3. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.
4. Pierwszej waloryzacji kapitału początkowego dokonuje się od dnia 1 czerwca 2000 r. przez pomnożenie tego kapitału wskaźnikiem wzrostu przeciętnego wynagrodzenia z 1999 r., pomniejszonego o naliczone i potrącone od ubezpieczonego składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1998 r.
5. Drugiej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2001 r. dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-5, 9 i 10 oraz w art. 25a.
- 5a. Trzeciej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2002 r. oraz kolejnych dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-8 i 10 oraz w art. 25a.
6. Kapitał początkowy ewidencjonowany jest na koncie ubezpieczonego.

6a. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kapitał początkowy nie może ulec obniżeniu.

Art. 174:

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

2. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

3a. Przepis art. 17 ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru kapitału początkowego w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego urodzonego przed dniem 31 grudnia 1968 r. z powodu nauki w szkole wyższej, o której mowa w art. 7 pkt 9.

3b. Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

4. Do obliczenia kapitału początkowego dla osoby mającej ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przyjmuje się, na jej wniosek, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty przyjęty w decyzji ustalającej prawo do renty po raz pierwszy lub ponownie ustalającej jej wysokość. W przypadku gdy renta została przyznana przed dniem 15 listopada 1991 roku, do ustalenia kapitału początkowego przyjmuje się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony w wyniku rewaloryzacji, chyba że po tej dacie ponownie była ustalana jego wysokość.

5. Jeżeli z powodu niemożności ustalenia podstawy wymiaru renty jej wysokość została ustalona w kwocie najniższej renty, do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmuje się najniższe wynagrodzenie pracowników obowiązujące w okresie przyjętym do obliczenia podstawy wymiaru renty.

6. Przepisy ust. 5 stosuje się odpowiednio do ustalenia kapitału początkowego osób uznanych za repatriantów.

7. Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r.

8. Przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. Współczynnik ten oblicza się według następującego wzoru:

gdzie:

„p” - oznacza współczynnik;

wiek ubezpieczonego - oznacza wiek w dniu 31 grudnia 1998 r.;

wiek emerytalny - oznacza 60 - dla kobiet i 65 - dla mężczyzn;

staż ubezpieczeniowy - oznacza udowodniony okres składkowy i nieskładkowy,

wymagany staż - oznacza 20 - dla kobiet i 25 - dla mężczyzn;

z zastrzeżeniem ust. 12.

9. Staż ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 8, określa się w pełnych latach, z tym że jeżeli ubezpieczony ma więcej niż 6 miesięcy tego stażu ponad pełne lata, staż ten zaokrągla się w górę.

9a. Staż ubezpieczeniowy i wymagany staż, o których mowa w ust. 8, określa się w dniach, jeżeli jest to dla ubezpieczonego korzystniejsze.

10. Wiek ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 8, określa się w pełnych latach, z tym że jeżeli w dniu 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony ma więcej niż 6 miesięcy ponad wiek ustalony, to przyjmuje się pełne lata po zaokrągleniu w górę.

11. W przypadku gdy w momencie objęcia ubezpieczeniem po raz pierwszy, ubezpieczony nie ukończył 18 roku życia, we wzorze, o którym mowa w ust. 8, liczbę 18 zastępuje się faktycznym wiekiem, w którym powstał obowiązek ubezpieczenia.

12. Współczynnik, o którym mowa w ust. 8:

1) zaokrągla się do setnych części procenta;

2) nie może być wyższy od 100%.

13. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy. Do obliczenia kapitału konieczne jest ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego. Wskaźnik ten obliczany jest zgodnie z art. 15 ustawy. Przyjmuje się podstawy wymiaru składek z 10 kolejnych dowolnych lat sprzed 1999 r. lub 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu ubezpieczenia sprzed 1999 r.; oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu; oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów.

Przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz.U. z 2011 roku Nr 237, poz. 1412) w § 21 ust. 1 stanowią, że środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Ostatecznie ubezpieczony domagał się ustalenia wyższej wysokości kapitału początkowego poprzez uwzględnienie okresów zatrudnienia i uzyskiwanych zarobków w Zespole Szkół (...) w M. od 17.12.1985 roku do 31.03.1990 roku, w Szkole Podstawowej nr (...) w M. od 1.04.1990 roku do 30.06.1990 roku oraz w (...) Ośrodku Biurze (...) w M. od 2.05.1975 roku do 31.12.1981 roku.

W postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawie o przeliczenie wysokości świadczenia możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego wnioskodawcy. Nie obowiązuje tu bowiem zasada prawdy formalnej, ponieważ całe postępowanie cywilne jest oparte na zasadzie prawdy materialnej (art. 3 K.p.c.).

Regułą postępowania cywilnego jest okoliczność, iż ciężar udowodnienia faktu (w tym przypadku wady decyzji ZUS) - zgodnie z art. 6 K.c. - spoczywał na wnioskodawcy - jako osobie wywodzącej z tego faktu skutki prawne.

Przepis ten wyraża dwie ogólne reguły: pierwszą - generalnie wymagającą udowodnienia powołanego przez stronę faktu, powodującego powstanie określonych skutków prawnych, oraz drugą regułą, która sytuuje ciężar dowodu danego faktu po stronie osoby, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Pierwsza "zasada obowiązku udowodnienia powoływanego faktu" jest w istocie nieunikniona ze względów racjonalnych, ponieważ odmienna regulacja powodowałaby powstanie niedopuszczalnej łatwości wywodzenia skutków prawnych z prostego powołania się na fakt bez potrzeby jego udowodnienia. Natomiast druga stanowi "ogólną zasadę rozkładu ciężaru dowodu", od której wyjątki wskazywać mogą niektóre przepisy szczególne. Z pierwszej reguły, wyrażonej w art. 6 K.c. wynika, że samo przyznanie faktu przez drugą stronę ewentualnego sporu nie może stanowić wystarczającego dowodu istnienia danego faktu, który musi być zawsze ponadto potwierdzony całokształtem materiału dowodowego lub innymi poznanymi już okolicznościami. Wyrazem tego jest regulacja art. 229 K.p.c. wymagającego, aby przyznanie faktu przez drugą stronę nie budziło wątpliwości, co wymaga właśnie uwzględnienia innych okoliczności. Druga, wskazana w art. 6 K.c. "ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodu", jest regułą w znaczeniu materialnym, wskazującą, kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, natomiast przepis art. 232 K.p.c. wskazuje, kto ponosi ciężar dowodu w znaczeniu formalnym: "kto powinien przedstawiać dowody" (tak trafnie w orz. SN z dnia 17 lutego 2006 r., V CSK 129/05, Lex nr 200947; oraz wyr. SN z dnia 8 marca 2010 r., II PK 260/09, OSNP 201 1, nr 17-18, poz. 226). Także w postępowaniu przed Sądem Ubezpieczeń Społecznych obowiązuje zasada kontrydiktoryjności, zgodnie z którą strony są zobowiązane do wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, stając się dysponentem postępowania, a Sąd orzekający jest uwolniony od odpowiedzialności za rezultat postępowania dowodowego.

W ocenie sądu odwołujący sprostował obowiązkowi określonemu w art. 6 K.c. oraz art. 232 K.p.c. i przedstawił wiarygodne dowody pozwalające na ustalenie wysokości jego zarobków za cały okres zatrudnienia w Zespole Szkół (...) w M. od 17.12.1985 roku do 31.03.1990 roku. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na przyjęcie, że ubezpieczony w tym okresie zatrudnienia otrzymywał wynagrodzenie w wysokościach wskazanych w dokumentacji osobowej, która w oryginałach została przedłożona do sprawy (k. 57 akt). Sąd dał wiarę tym dokumentom albowiem wysokość wynagrodzenia w nich wskazana odpowiada kwotom wskazanym w kwestionowanym przez ZUS zaświadczeniu o uzyskiwanych zarobkach i je uzupełnia, a nadto pochodzi z okresu zatrudnienia skarżącego. Wpisy o wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego zawarte w angażach i kartach wynagrodzeń wzajemnie się pokrywają. Pozwany nie przedłożył żadnych dowodów podważających wiarygodność tych dokumentów. Ubezpieczony nie kwestionował wyliczeń pozwanego co do jego okresu zatrudnienia w Zespole Szkół (...) w M.. Sąd w całości podziela wyliczenia dokonane przez organ rentowy, nie znajdując żadnych podstaw do ich kwestionowania.

Wobec powyższego i przyjęciu za prawidłowe wyliczeń pozwanego, należało na podstawie art. 477¹⁴ § 2 K.p.c. zmienić sporną decyzję organu rentowego i ustalić wysokość kapitału początkowego skarżącego przy przyjęciu wartości wskazanych w wyliczeniach dokonanych przez ten organ (punkt II wyroku).

W pozostałym zakresie odwołanie ubezpieczonego podlegało oddaleniu.

Skarżący domagał się ustalenia wysokości wynagrodzenia za rok 1981 z tytułu zatrudnienia w (...) Ośrodku Biurze (...) w M. od 2.05.1975 roku do 31.12.1981 roku, w oparciu o wynagrodzenie wynikające z umowy o pracę z 1975 roku i świadectwo pracy z roku 1981. Nie sposób zgodzić się ze skarżącym, iż ze świadectwa pracy możliwe jest ustalenie wysokości wynagrodzenia za cały 1981 rok. Z dokumentu tego wynika jedynie wysokość wynagrodzenia jakie ubezpieczony ostatnio uzyskiwał. Sformułowanie to w żaden sposób nie pozwala na przyjęcie, że wskazane w punkcie 3a świadectwa pracy wynagrodzenie dotyczyło całego roku 1981. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony lecz pewny na podstawie konkretnego dokumentu, w którym uwzględniono składniki wynagrodzenia pewne i wypłacane w danym okresie, stale i w jasno określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18.01.2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Ubezpieczony nie przedstawił żadnych dokumentów pozwalających na ustalenie w sposób pewny a nie hipotetyczny, wysokości faktycznego wynagrodzenia uzyskiwanego w każdym miesiącu roku 1981 i nie ma tutaj znaczenia z jakiego powodu dokumentów tych nie mógł przedłożyć. Zgodnie z art. 6 K.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie,

która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Stąd też na wnioskodawcy ciążył obowiązek przedstawienia dowodów dla wykazania spornych okoliczności. Muszą to być jednak środki dowodowe, które pozwolą na wiarygodne ustalenie okoliczności faktycznych, a ponadto znajdujące potwierdzenie w obowiązujących przepisach prawa. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie ma możliwości ustalenia wysokości wynagrodzenia, będącego podstawą do wyliczenia wysokości kapitału początkowego w sposób prawdopodobny lub przybliżony, do czego faktycznie w tym zakresie zmierzał ubezpieczony. Wysokość kapitału początkowego pozostaje funkcją uzyskiwanych niegdyś zarobków, jako decydujących o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenie społeczne, co ma przełożenie na ustalenie podstawy wymiaru emerytury. Niedopuszczalnym w tym zakresie jest opieranie się jedynie na hipotezach, czy założeniach wynikających z przyjęcia prawdopodobnych, średnich wartości.

Doliczenie zaś w 1981 r. za ostatni miesiąc zatrudnienia kwoty wskazanej w świadectwie pracy - 4800 zł nie spowoduje wzrostu wskaźnika za ten rok powyżej najniższego wskaźnika za 1991 r.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. sąd orzekł jak w punkcie III wyroku.

SSO Tomasz Korzeń